

**Międzynarodowe seminarium naukowe
nt. „Law and Emotions in William Shakespeare’s Plays”,
Szczecin, 18–19 czerwca 2024 r.**

International scientific seminar on
“Law and Emotions in William Shakespeare’s Plays,”
Szczecin, 18–19 June 2024

Международный научный семинар
«Law and Emotions in William Shakespeare’s Plays»,
Щецин, 18–19 июня 2024 г.

Міжнародний науковий семінар
“Право та емоції у п’єсах Вільяма Шекспіра”,
Щецин, 18–19 червня 2024 року

KATARZYNA JAWORSKA-BISKUP

Dr hab., Uniwersytet Szczeciński
e-mail: katarzyna.jaworska-biskup@usz.edu.pl, <https://orcid.org/0000-0001-6696-3078>

MACIEJ JOŃCA

Prof. dr hab., Akademia Łomżyńska
e-mail: mjonca@al.edu.pl, <https://orcid.org/0000-0003-4982-8936>

W dniach 18–19 czerwca 2024 r. w Bibliotece Międzywydziałowej Uniwersytetu Szczecińskiego odbyło się międzynarodowe seminarium naukowe zatytułowane „Law and Emotions in William Shakespeare’s Plays”, poświęcone tematyce emocji w dziełach Szekspira. Wydarzenie zbiegło się z 460. rocznicą urodzin Barda i stało się okazją do dyskusji nad próbami nowego odczytania jego spuścizny przez pryzmat literatury, prawa i psychologii. Organizatorami seminarium byli dr hab. Katarzyna Jaworska-Biskup (Uniwersytet Szczeciński, US) oraz prof. Maciej Jońca (Akademia Łomżyńska, AŁ). Wydarzenie zgromadziło specjalistów reprezentujących różne dyscypliny naukowe. Podczas dwudniowych obrad badacze reprezentujący polskie i zagraniczne ośrodki dyskutowali o obecnych w twórczości Szekspira stanach emocjonalnych, a także przyglądali się na wybranych przykładach relacjom afektu i prawa. W swoich wystąpieniach uczestnicy starali się łączyć różnorakie podejścia i metody badawcze.

Spotkanie otworzyli organizatorzy seminarium: Katarzyna Jaworska-Biskup (US) – „In defence of Shylock. Zygmunt Librowicz’s *Shylock. Studium w listach Żyda do Chrześcijanki* (1876)” oraz Maciej Jońca (AŁ) – „Sentimento giuridico as the

key to understanding *The Merchant of Venice* (Francesco Forlani's vision)". Na drugi panel, poświęcony sztuce *Hamlet*, złożyły się dwa wystąpienia. Zaprezentowali się: Shibangi Ghose (Jadavpur University) – „Exploring gender, religion and emotion: Shakespeare's idea of law and justice in *Hamlet*” oraz Xu Yiming (Shandong University of Arts) – „Exploring legal issues and legal awareness in Shakespeare's play *Hamlet*”. Następnie dyskusja objęła treści z kroniki historycznej *Ryszard III*. Jako pierwszy głos zabrał Cameron Barrows (University of California) – „'Let Hell make crook'd my mind': Theodicy, kingship, and revenge in *Richard III*”), a po nim Anna Kowalcze-Pawlik (Uniwersytet Łódzki) – „'In that shame still live my sorrow's rage': Translating emotions in *Richard III*”. Obrady tego dnia zostały zwieńczone dwoma odczytami nawiązującymi tematycznie do sztuki *Miarka za Miarkę*. Głos zabrali: David A.J. Richards (New York University) – „Retributivism gone mad: Shakespeare's *Measure for Measure*” oraz Terry Reilly (University of Alaska) – „'The sense of death is most in apprehension'. Performing law and death in *Measure for Measure*”.

Kolejnego dnia jako pierwsza wystąpiła Ding Duczek (US) – „The emotional escalation and decision making: tracing the path to tragedy in *Romeo and Juliet*”, po niej Hanna Gęba (Uniwersytet Warszawski, UW) – „The ambiguity of milk: the perception of lactation and maternal body in Shakespeare's *Macbeth*”. Następnie wysłuchano referatów Mateusza Godlewskiego (UW) – „'Fie upon your law': a thomistic perspective on justice and mercy in *Merchant of Venice*” oraz Anny Jaszczyk (US) – „Revenge and law in Margaret Atwood's Hag-Seed (2016), an adaptation of Shakespeare's *The Tempest*”. Podczas kolejnej sesji wystąpili Michael Cornelius (Wilson College) – „Spite, crime, and the reclamation of a Kingdom in *Cymbeline*” oraz Anna Czarnowus (Uniwersytet Śląski) – „The rape of Lucrece and the history of shame”. Obrady zamknęły prezentacje przemysłów kolejnych dwóch prelegentów: Mahitoshy Mandala (Indian Institute of Technology Dharwad) – „'His canon 'gainst self-slaughter': Suicide and anxiety in *Hamlet*” oraz Cyrus Mallison – „*The Merchant and the Friar*”.

Szczecińskie spotkanie pokazało, jak żywą i plastyczną materią pozostają treści utrwalone przed wiekami w sztukach Szekspira. Próba ich wspólnego odczytania w gronie uczonych reprezentujących różne dyscypliny naukowe oraz ośrodki badawcze z trzech kontynentów dała zdumiewające rezultaty. Naukowa proveniencja dyskutantów (większość obecnych reprezentowała nauki pozaprawne) pozwoliła oderwać prowadzony dyskurs od stereotypowego założenia, zgodnie z którym o prawie należy myśleć, mówić i pisać w sposób odarty z wszelkiej emocjonalności. Nie myślał tak Szekspir, nie oczekiwała tego również jego publika. Wszak nawet dziś, mimo beznadziejnych wysiłków sędziów, policjantów, psychologów i innych (sprowadzających się najczęściej do próśb w rodzaju: „proszę się uspokoić”), trudno

beznamiętnie reagować na otaczającą nas rzeczywistość jurydyczną, której istotę Hans Kelsen ujął w słynnej formule *Sein*.

Szekspir pozostawił potomności bezcenny materiał do badań z jednej strony nad historią i filozofią prawa, a z drugiej nad ludzką mentalnością i wrażliwością. Dzięki przemyceniu do utworów o charakterze scenicznym niezliczonych wątków o ponadczasowym wymiarze udało się Bardowi osiągnąć efekt, o którym marzy każdy człowiek pióra – jego dzieła nabrały waloru uniwersalności. Upływ czasu nie sprawia, że tracą na znaczeniu. Przeciwnie, każde pokolenie uczonych podejmuje próby złamania ich kodu przy pomocy dostępnych sobie narzędzi. Seminarium szczecińskie pojawiło się na długiej liście tych twórczych i rozwijających wysiłków.